

Kamil KRAUSCHAR

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Postępowanie dowodowe w procesie dochodzenia odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Nauka finansów i prawa finansowego w Polsce od ponad kilkudziesięciu lat zajmuje się problematyką związaną z dochodzeniem odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Poczynione liczne nowelizacje (od roku 1 lipca 2005 r.) w głównym nurcie odnosiły się do poprawy statusu prawno-organizacyjnego organów, rozszerzenia katalogu deliktów finansowych oraz zwiększenia skuteczności oraz efektywności (celu) postępowania. Nie poświęca się należytej uwagi zagadnieniom dowodu, w tym postępowania dowodowego w procesie dochodzenia odpowiedzialności za popełniony delikt finansowy. Dotychczasowe opracowania nauki finansów koncentrowały się bowiem wokół problematyki dowodów w postępowaniu podatkowym, postępowaniach karnych skarbowych. Nie sposób jednak dostrzec głębszego odniesienia się do zagadnienia dowodowego w publikacjach poświęconych dyscyplinie finansów publicznych.

W istniejących publikacjach naukowych skupiono się na uniwersalnym podejściu do znaczenia postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, nie były podejmowane próby w zakresie postępowania dowodowego oraz dowodów *in fine* środków dowodowych, jakie na jego potrzeby dostarczyć powinny strony (pod pewnymi warunkami obwiniony, a obligatoryjnie oskarżyciel publiczny) lub organ procesowy z urzędu. Nie prowadzono badań zjawiska nadużyć dowodowych, obstrukcji procesowych, ciężaru dowodu, a przede wszystkim w warstwie terminologicznej „dowodu” oraz jego rodzajów. Do dziś nie dokonano analiz oraz nie podjęto szerszych prób przyjrzenia się tym zjawiskom. Zagadnienia te zasługują na szersze omówienie w kontekście prawno-instytucjonalnym.

Dowody i postępowanie dowodowe (proces dowodzenia) w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych – stanowi podstawę niniejszej pracy, której wybór stanowi kompleksowe przedstawienie problematyki związanej z czynnym i biernym udziałem stron w postępowaniu (w ujęciu pozytywnym i negatywnym). Analizie poddano status prawny oraz rolę oskarżyciela w systemie odpowiedzialności deliktowej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Inną kwestią, która wymaga badania (analizy) jest przeprowadzenie wartościowania dowodów i czynności związanych z ich uzyskaniem. Klasyfikacja dowodów w postępowaniu wymaga weryfikacji dla potrzeb prawidłowego przypisania odpowiedzialności sprawcy deliktu finansowego. W literaturze przedmiotu nie sposób dostrzec kompleksowego ujęcia znaczenia i roli dowodu, jego przedmiotu oraz jego szczegółowej klasyfikacji w postępowaniu o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, co wskazano w pracy. Kluczowym kierunkiem badawczym, zawartym w pracy, jest wielopłaszczyznowa i całościowa analiza dyspozycji prawnych dotyczących postępowania dowodowego, ról stron procesowych oraz interpretacja i ocena kształtu obecnych regulacji prawnych.

Dokonane badania na tle poruszanych zagadnień ujawniają nie tylko problemy, jakie występują w realizacji celów zakreślonych ustawą (z którymi muszą zmierzyć się organy procesowe), ale również ujawniają luki prawne, które stwarzają pole do nadużyć ze strony obwinionego. Współistniejącym celem badawczym było przeprowadzenie wielostronnej oraz szczegółowej analizy postępowania o dochodzeniu odpowiedzialności za popełniony delikt finansowy, a w ostatecznym efekcie ustalenie, czy przyjęte rozwiązania prawne i aktualnie obowiązujące są adekwatne do realiów (do środków odpowiedzialności – wymiaru kary) oraz istoty samego postępowania i jego charakteru administracyjnego.

Zawarte w pracy wywody wzbogacono o poglądy prezentowane przez doktrynę i w orzeczeniach organów orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, oraz w orzeczeniach sądów administracyjnych. Pracę zamykają wnioski *de lege ferenda*, stanowiące podsumowanie rozważań przedstawionych w pracy.